

Utdrag av
vitneuttalelse

113101

Vitne: Lagdommer Henry Oskar Östlie,

Harsem: De var ansatt i Kirkedepartementet under okkupasjons-
tiden?

Vitnet: Jeg ville sette pris på om jeg ikke ble eksaminert av
siktede, men at administrator.

Dommeren: Da får De stille spørsmålene gjennom meg, herr Harsem.

Harsem: I Aftenposten for den 13. mai 1946 står det følgende:
"I rettsmøtet lørdag ga byråsjef Östlid et uhyggelig bilde av
forholdene i Kirkedepartementet den gang Skancke ledet det. An-
giverne kom og gikk, og som takk for sine angiverier fikk de
penger fra bankboken for salmebokavgift. Garatun som var ansatt i
departementet og senere arrestert og omkom i Tyskland, ble
angitt av en av Skanckes angivere, sjefskjemiker Erlandsen ved
Lilleborg Fabrikker."

Er dette riktig? Det har stått referert og er
ikke dementert i Aftenposten.

Dommeren: Kan De huske noe slikt?

Vitnet: Jeg kan ikke svare for det Aftenposten har referert. Jeg
var vitne i Skancke-saken.

Harsem: Så finner jeg et referat i Aftenposten 4 dager senere,
den 17/5-46. Der står det:

"Like før saken ble tatt opp til doms, leste
lagmann Solem opp en skrivelse som var kommet fra Riksrevisjonen.
Brevet gjaldt et av vitneuttalelsene i saken som hevdet at Skancke
hadde brukt to bankbøker, Salmebokavgiften og Koralbokavgiften,
til å lønne angivere. Riksrevisjonen som har revidert bokene,
finner ikke at dette er tilfelle."

Så refererer jeg Aftenposten den 26/11 1946. Under
overskriften "Saken mot sjefskjemiker Lars Erlandsen", som herr
Östlid har sagt var angiver og årsak til Garatuns død: "På grunn
av disse uttalelser har politiet foretatt etterforskning. Resultatet
har vært at det ikke kan ses å foreligge noe angiveri fra sjefs-
kjemiker Erlandsens side. Politiet har derfor henlagt saken
forsåvidt."

Jeg vil få lov å fremlegge disse ting. Det er
min påstand at herr Östlid ikke har sagt sannheten i retten.

Dommeren: Kan De her på stedet gi en uttalelse om det?

Vitnet: Jeg har ikke kjennskap til ~~hva~~ hva Riksrevisjonen og
lagmann Solem har gjort. Jeg har overhodet ikke vært til stede i
Skancke-saken, bortsett fra da jeg var innkalt som vitne.

Dommeren: Aftenposten skulle ha referert ting som skulle være Deres
vitneprova og som altså senere skulle vise seg å forholde seg
anderledes.

Vitnet: Jeg kjenner ikke til hvilket resultat retten er kommet til.
Jeg var hjemmefrontens tillitsmann i Kirkedepartementet i sin tid,
og fikk etter frigjøringen beskjed om å lage en rapport om forholdet
der, og det har jeg gjort, og den mann Erlandsen som siktede nevner,
var nevnt i en av rapportene. Men det har jeg ikke kjennskap til
saken.

Dommeren: Husker De om det er nevnt at han var angiver?

Vitnet: Det husker jeg ikke.

Vitne: Lagdommer Östlid.

Harsem: Han må da huske han har sagt at det ble tatt penger av Salmebokavgiften?

Vitnet: Jeg husker det var nevnt noe i den forbindelse.

Dommeren: Altså Salmebokavgiften ble brukt til dette formål?

Vitnet: Det er så lenge siden.

Harsem: Har De lest rapporten i Aftenposten i sin tid uten å protestere mot det?

Vitnet: Det kan jeg ikke huske. I hvert fall er det sikkert en eller annen som har gjort meg oppmerksom på det.

Dommeren: Det står i Aftenposten et referat av Deres vitneprov.

Vitnet: Jeg kan ikke huske det. Jeg husker at navnet Erlandsen har vært nevnt i Skancke-saken og at angivere ble betalt på forskjellige måter, bl.a. ved midler som var satt inn på disse bankbøkene.

Harsem: Må jeg spørre: Hadde herr Östlid kontrollert eller hadde han mulighet for å se om det var tatt ut penger av disse bankbøkene? Var Deres stilling slik at De hadde med denslags å gjøre?

Dommeren: For det første er det jo det om Aftenpostens referat er riktig - det hender at vi ikke syns at slike referater er adekvate - men kan De selv huske det faktiske forhold? Kan De ha sagt det som er referert?

Vitnet: Jeg går ut fra at jeg har sagt at det bl.a. også var blitt betalt med noe sånt noe.

Dommeren: Ble ikke dette referert i dommen?

Harsem: Det vet jeg ikke. Her gjelder det en mann som står med dødsstraff foran seg, og så sier et vitne at han har tatt disse pengene fra disse bøkene. Man gjør ikke det med mindre man vet hva man sier.

Vitnet: Vi hadde et effektivt system slik at jeg fikk rapportene inn. Jeg kan ikke huske om jeg spesielt så det. Det var tillitsmenn i alle kontorer som jeg hadde kontakt med, og jeg har sikkert uttalt meg på grunnlag av det kjennskap jeg hadde til saken da.

Dommeren: Står det idag for Dem som at (disse)angiverne ble betalt bl.a. av disse bøkene?

Vitnet: Ja, det står for meg slik i hvert fall på grunnlag av de rapportene som den gang var kommet inn til meg og på grunnlag av de undersøkelser som ble foretatt at de ble betalt av disse bøkene. Men nå har jo siktede lest opp et referat av Aftenposten hvoretter Riksadvokaten har funnet at det ikke er gjort, og hvis det er tilfelle er jo det det beste hvis for at det ikke blir gjort. Men de som ble lest opp, var de kommet til det resultat allerede under hovedforhøret i Skancke-saken.

Dommeren: Så er det et punkt her at De skal ha nevnt sjefsingeniør Erlandsen ved Lilleborg Fabrikker som en av Skanckes angivere.

Vitne: Lagdommer Östlid.

Vitnets: Jeg husker navnet Erlandsen, men jeg kjenner ham ikke og har aldri sett ham. Jeg husker vi under krigen oppsnappet en del korrespondanse mellom Skancke og Erlandsen. Det er på grunnlag av det jeg har avsagt mitt vitneprov.

Dommeren: Kan De huske om De har betegnet ham som en angiver?

Vitnets: Det husker jeg ikke nå.

Dommeren: Det skulle være i november samme år at h.r.advokat Scholdager fremla et bevis for at han ikke var angiver. Formentlig er det riktig da. Men noe videre om det kan De kanskje ikke uttale?

Vitnets: Nei, jeg husker ikke noe om det nå.

Harsem: Jeg kan føre et hovedvitne i denne sak som ikke ønsker å være fremme her nå. Jeg kan vel føre det som vitne under hovedforhandlingen. Jeg skulleogså ha stilt et spørsmål til dommer Breien, som jeg dessverre glemte.

Kjære Knudsen, Dette kan du vel benytte noe av. Husk å nevne at Fanebust fikk 9 mdrs fengsel fordi han hadde betegnet fhv riksadvokat Sven Arntzen for en angiver. Hvorfor blir så ikke Östlid straffet?

De tre vitnene er betegnede for hvorledes de vrir seg unna å skylder på hukommelsen. Grønstad har idag fått 20 stensiler som jeg ha fått skrevet av vitneprovvene fredag den 2. mars (1957) hvorunder dommer Eldriksen tilslutt sa til krim.ass Dannevig: Lykkelige menne sker som kan erte å glemme det en ikke vil huske.

Beste hilsener

Også dette vitneprov blir stensilert.